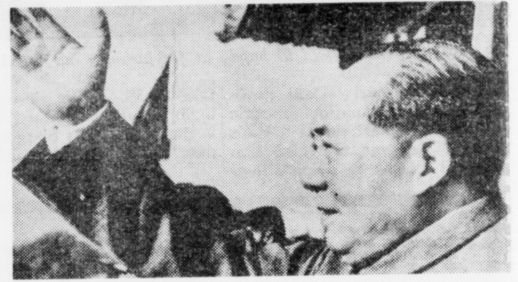

SOLEIÐIS KEMUR MAO ÚT TIL SÍNAR LANDSMENN

Kor formannsins ganga aftur í öllum kinesiskum barnabókum

Hvussu við barnabókunum í Kína? Hvat lesa kinesisku börn íni? Glæstribókur, Anders And? — neyvan.

Í 1930, tá kommunistarnir vóru við at fáa rettiligt fótafesti í Kína, skrivaði rithöfundurin og pedagogurin Yeh Sheng-tano eitt ævintýrsavn. Eitt av teimum ævintýrum hann skriv-

Her er eitt brot úr fororðinum:

»Seinastu hálvthundrað áriní hava sögubókur við myndum verið væl dæmd millum kinesiska fólkið, serliga millum börn. Hvar síða í hesi bók hevur eina mynd við stuttari og greiðari frágreiðing. Hetta er lætt at skilja, sjálvt fyri analfabeta, og er hetta ein orsökkin

Mao formaður er sonur ein miðal-bónða. Hann var væl betur fyri, enn teir bóndir sum sonur hansara vendi sær til viðvikjandi kollveltingini. Tað verður prógvað við, at Mao hevur gingið í skúla frá tá hann var átta ára gamal. At sleppa at ganga í skúla var tá bert fyri tey fáu útvaldu. Tá Mao var 10 ára gamal rýmði hann úr skúlanum. Orsökkin var hansara harðrendi lerari og hansara ikki minni harðrendi faðir.

»Eg var bangin fyri at fara heim, eftir tann dag eg fór úr skúlanum, tí eg ivaðist ikki í, at eg fekk bank, so eg setti kós móti býnum sum eg helt liggja í onkrum dali. Eg gekk og mól í triggjar dagar, og tá fann ein av familju mínari meg. Tá var tað mær greitt, at eg bert hevði gingið og vála í kring og at eg ongantíð var longur frá heimi mínum enn einar fýra kilometrar. Pápi mín var sissaður og tað var lærarin eisini. Úrslitið av mótmælis-gongu míni ógvaðist eg sjálvur við. Tað var eitt vaeleydnað »verkfalle«, greiðir Mao sjálvur frá.

Djarvir ungliagar

Undgómssár Maos og stríð hansara móti teimum »stóru« gongu aftur í myndasøgunum. Sum rithöfundur er formaðurin sjálvur kallaður »hin gátuføri hövundurin«. Men tað verður somuleiðis sannað, at hann er ein hin mest týðningarmesti

hövundurin í landinum. Mynda-bókurnar siga frá djórnum unglingum í stríði teirra móti japansku álopsmonnum. Ein söga sum verður vend í allar hugsandi ættir. Men gamlir statsmenn sum Chu Yuang, sum varð borin í heim 340 f. Kr. f. hevur eisini bókur. Á fimta degi í fimta mánað verður hildið stórt hátíðarhald. Sagan sigur, at hann tók seg sjálfvan av døgum henda dagin tí eitt nýtt stríð gav honum ongar vónir til egna land hansara.

Friðarelskarin

Söga er eisini um skúlameistarin Tungkuo. Hann er friðarelskari, men ein úlvur höttir hansara hugsjónir. Gamli maðurin bjargar einum úlvi. Teir gerast góðir vinir, men tá úlvurin kennir seg svangan, vil hann eta mannin. Friðarelskarin verður við undirlutan. Lagna skúlameistarans er aftur at finna í læru Maos. Tað er ikki rúm fyri friðarelskarum tá Kína er í eini stríðsstöðu. Gongdin í bókini verður ford aftur til ár 500 áðrenn føðing Kritt, og verður læran av hesum tann, at ein skal læra av teimum mistókum sum gjord verða.

Eisini eru meiri vanlig ævintýr — men hava tey øll politiskt endamál. Eitt av hesum ævin-

týrum er »Ein vandafull ferð«: »Ein litil genta var ógvuliga bangin fyri öllum. Tað var ein meyra sum gjordi hana djarva. Gentan gjordist til pinkulitla gentu á stodd við eina meyr. Saman við meyruni royndu tey at finna meyrunar vismann, sum helst kundi hjálpa teimum. Hetta er ein vandafull ferð, men tá hesi bæði koma vegin fram, er óttin brutur. Hon var nú ein djórv genta.

Í 1945 segði Mao í einum av røðum sínum:

»Hvat er arbeiði? Arbeiði er stríð. Tað eru trupulleikar og vansar viðhvørt, sum vit skulu loysa. Vit eru her fyri at stríðast, fyri at vinna á trupulleikum. Ein góður kammirátur er hann, sum fer har trupulleikarnir eru størstir.«

Ágrýtin

Brot úr aðrari barnabók er her: »Einaferð langt síðani vóru reyðmaðkurin og býflugan eins. Men av tí, at annað av teimum var ágrýtin, og hin lot, gjordust tey skjótt ójovn. Reyðmaðurin misti bein síni, tí hann nýtti tey ongantíð, og eyguni misti hann eisini, tí hann svav altíð o. s. fr. — Býflugan lærði seg harafturimóti at flúgva, at gera húnaug og byggja hús. At endanum sá reyðmaðurin at hann eisini var noyddur at gera eitthvørt, og er tað tí hann

Kinesisk Tarsan eitur MAO.

aði var »Nýggju klæðir keisarans«. Hetta ævintýr hevði hann ikki stolið frá H. C. Andersen. Tvorturimóti sipar hann ymsastaðni til ævintýr H. C. Andersens, og síðan spyr hann: — Hvat hendi so?

Hvat so?

Rithöfundurin er ikki nøgdur við endan av ævintýrinum hjá H. C. Andersen, har keisarin verður greiður yvir, at hann er snýttur. Eftir at barnið hevur røpt: »Hann er jú nakin«, spinnur kinesiski rithöfundurin ein nýggjan enda úr søguni. Tænararnir gera látur burtur úr keisararanum: »Hatta er ein lögín keisari, sum gongur nakin«, rópar ein, »hann er vorðin svakur« rópar ein annar. »Hann hevur akslar og bein sum ein roytt hønæ«, rópar ein triðji o. s. fr.

Innihaldið

Hetta var eitt kinesiskt ævintýr, sum var inspirerað av einum dansum. Fleiri av kinesisku ævintýrunum eru týdd til enskt, og formelinu eru so at siga tey somu til hvørja bók.

til, at bókurnar eru so væl umtøktar.

Fyrr í tíðini var innihaldið sikkpað á tann hátt, við fólkskum frásøgnum um hetjur, fordómur, og tjóðskaparligt reyp. Alt hetta gav fólkinum eina skeiva mynd av tilveruni. Síðani stovningina av Kína í 1949 hava bókurnar fingið betur innihald. Tað eru nú rithöfundar og lista menn sum skipað fyri bókunum og innihaldinum. Eisini frá einum tekniskum sjónarmiði er bati hendur. Tað bókurnar nú snúgva seg um er, at menn greiða frá lívi kinesaranna, stríði og vónum og eru hesar frásagnir ógvuliga væl umtøktar, og frálíkt undirvisingartilfar, bæði fyri börn og eldri...«.

Lív Maos

Tað sum fer fram í myndasøgunum snýr seg um frá túsundára gomlum ævintýrum, til frágreiðing um bardagar sum fóru fram undir japansku her-setingini. Tú skalt ikki hava lisið nógvar kinesiskar barnabókur áðrenn tú við vissu kanst siga, at søgurnar eru inspirerarar av lívi Mao Tse-tungs.

»... og um russar klaga, so skulu tit bara siga, at tað var onkur, ið sendi boð eftir tykkum«, sigur Mao við sínar hermenn á markinum til Sovjet — við hertøkuni av Sovjet í huga.